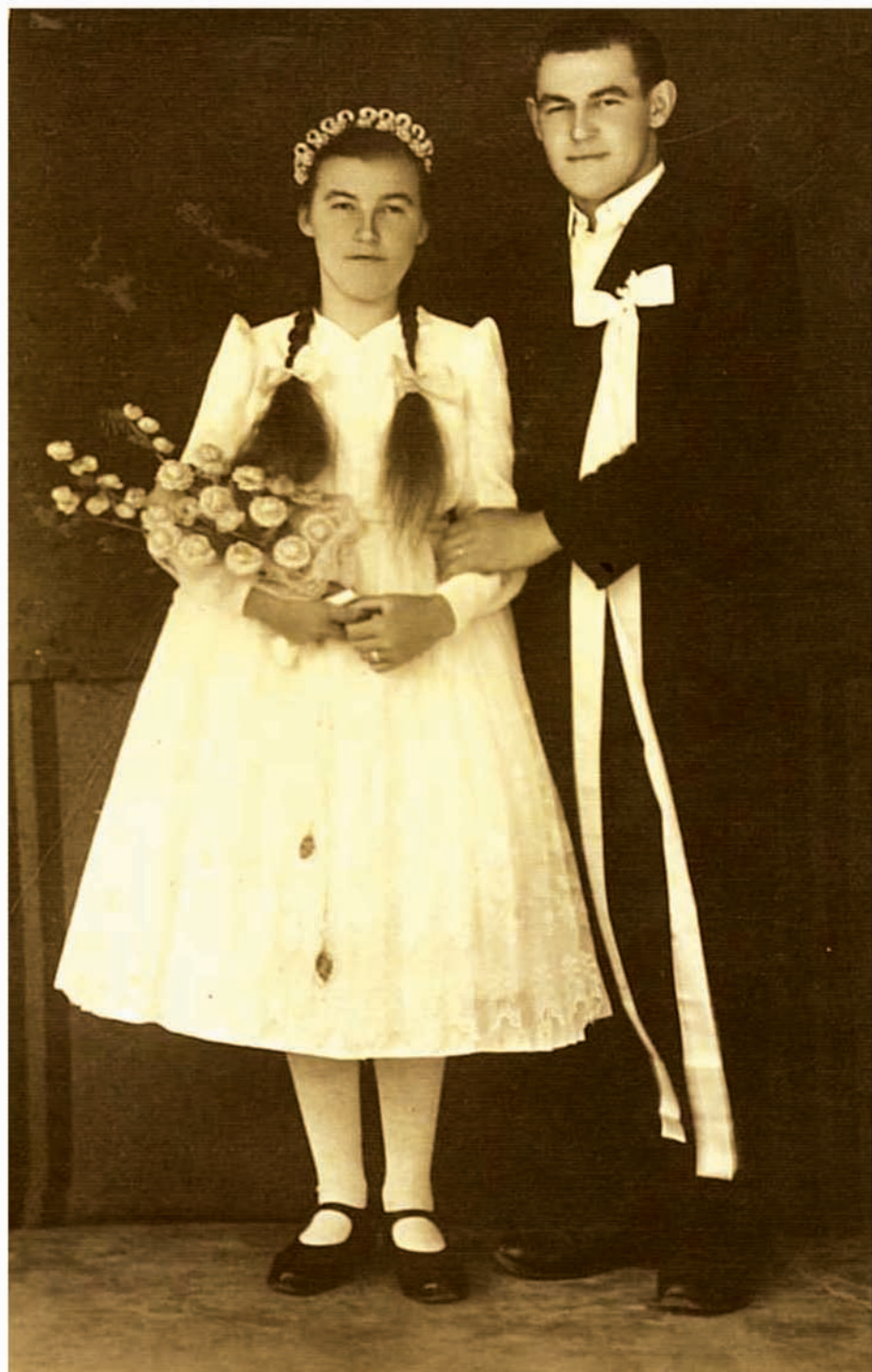

MOGYORÓDI LAKODALMAS

koszorúslány és vőfély

*„Ültess fát, fát ültess, hogy legyen gyökered,
Hogy tudd, hogy honnan kaptad az életed.
Ha nem tudod, mit hagyott rád apád, anyád,
nem tudhatod, mit adott, mit hagyott rád a hazád. (...)
Ha gyökerek nélküli világban éled az életed,
akkor itt a gyermekeid sem eresztenek gyökeret.”*

(Dr. Morzsa András)

Bevezető

A Mogyoródi Értéktár Bizottság céljaul tűzte ki, hogy a helyi néphagyományokat összegyűjti, rendszerezi, megőrzi és átörökíti az utókor számára. Évente megjelenő kiadványokban tervezzük bemutatni részletesen, fotókkal illusztrálva Mogyoród népszokásait, néphagyományait, értékeit.

Fontosnak tartjuk, hogy emlékezzünk és emlékeztessük a jövő generációját a tradíciók tiszteletére, erőt és biztonságot hordozó szerepére. A településünket és egyben közösségünket összetartó népszokások-hagyományok közül elsőként a mogyoródi lakodalmassal ismerkedhetnek meg.

A füzettel bepillantást nyerhetnek a mogyoródi lakodalmak világába, a menyasszony és a vőlegény nagy napjába, az esküvői viseletbe, az ételekbe, nótákba és versekbe.

A lakodalmassal kiadásával hálás szívvel gondolunk

elődeinkre, s köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik megőrizték, ápolták a jeles esemény egy- egy mozzanatát, akár csak úgy, hogy kertjükben a rozmaring helyet kapott; akár egy hímzéssel az ajándékba adott zsebkendőn. Nem hagyjuk feledésbe merülni majd a családi vagy falu ünnepekre sült rétesek-kalácsok receptjét, megőrizzuk a ránk örökített viseleteket, a nótákat, a táncokat, melyek egyben összekötik a múltunkat a jövővel.

Hitet és reményt érezve adjuk Önök és Mindannyiunk kezébe a sorozat első példányát Bíró László gondolatával, ami egyben az értéktár tagjainak közös mottója is:

„A múlt erős gyökér, jelen s jövő belőle él...”

Értéktár Bizottság

1. Előkészületek és feladatok

Minden családban nagyon nagy esemény volt, amikor két fiatal lakodalmára készültek. Az örömanya és örömapa számba vették a meghívandókat: először a testvéreket, majd az első és másod unokatestvéreket, oldalági rokonokat, barátokat, szomszédokat. Ebből tevődött össze a násznép. Fontossági és rátermettségi sorrendben kiválasztották a feladatokhoz a személyeket, hiszen minden feladat egyben tisztség és érdem is volt.

A *násznagyok* mindig a keresztszülők voltak, akiket a vőlegény és a menyasszony hívott meg személyesen.

A *vőfélyek* unokatestvérek vagy barátok közül kerültek ki. Az ő feladatuk az volt, hogy az esküvő előtti szerdán személyesen meghívják a násznépet. Rendszerint sötétkék ünneplő ruhában hívogattak. A kalapjuk mellett bokréta volt, kezükben pedig vőfélybot és borral teli kulacs.

Hívogató

Amint küldött követ vagyok,
Úgy mint N- N-től.
Mivel az Isten egy fiúval vagy lánnyal
Megáldotta, és annyira felnevelte,
Hogy a házasság szentségét megérdemelte,
Ennek hű örömére felszólítván magukat,

A ránk következő szombati napon
Az Isten házában a hit letételére a
Szentség felvételére onnan visszatérvén
Egy tisztességes vacsorára,
és egy pohár bor vagy sör elfogyasztására
Szíveskedjenek megjelenni. Vége

A *koszorúslányok* a menyasszony még hajadon lánytestvérei és lánypajtásai közül kerültek ki. A menyasszony kérte fel őket a tisztségre. Feladatuk sokrétű volt. Ők készítették el a rozsmaringos almákat az esküvő napjára, tanulták a verseket.

A fő *koszorúslányok* pedig az esküvő előtti napon a vőlegényes házhoz vitték a menyasszony nevében a jegying ajándékot egy gyönyörű vers kíséretében:

Engedelmet kérek, hogy ide beléptem,
Egy örömhírt hoztam, amint elmesélem.
A mi menyasszonyunk küldött ide engem,
Hogy jegyese róla el ne feledkezzen.
Vőlegény urunknak egy szép inget küldött,
Mert az ő csillaga már az égre feljött.
Fenn ragyog az égen, sok ezer közt fénylik,
Annak sugara szívében rejlik.
Tessék, vőlegény úr!
Én most engedelmet kérek,
Hogy a jegyese nevében én már visszatérek.

Ezután kedves megvendégelésben volt részük. A nyoszolyós lányok feladata volt még a lakodalom előtti hét elején, hogy kosárral összeszedték a tálalóedényeket a rokonságtól, amiket a lagzi után vissza is vittek. Ha valami eltört, a kárt megtérítették.

2. A lakodalmi étek elkészítéséhez tett előkészületek

Az örömszülők a lakodalom szervezését nagy gonddal végezték. A létszám ismeretében legalább egy hónappal a nagy nap előtt összehívták az asszonyokat és lányokat, hogy házilag csigatésztát készítsenek a lakodalmi levesbe. Több hétvégén folyt tovább ez a munka, amihez a rokonok is hozzájárultak liszttel, tojással és munkával. Gyúrták, nyújtották, sodorták, szárították, majd tárolták a finom levesbe való. A napi munka végeztével áldomást ettek. A kiválasztott szakácsné felügyelte és irányította a munkát. A rokonságban megtiszteltetés volt, ha a fogadott szakácsnék mellett segíthettek.

Eljött az esküvő hete, ízletesebbnél, ízletesebb süteményeket készítettek közösen. Minden feladatra az örömanya kérte fel a felelősöket. Ezek közül a legnagyobb felelőség a kalács-sütés volt. A mogyoródi kalács messze földön híres volt.

Csütörtök:

A legerősebb és legügyesebb asszonyok csütörtök hajnaltól dagasztották a kalácsot 20-30-50 kg lisztből 5-6 órán keresztül, kelesztették, majd a szőlővenyigével (pirtlivel) felfűtött kemencében kisütötték. A kisült kalács fölségesen finom volt!

Mogyoródi kalács (Maszlag Istvánné - Tütös Magda és Morvai Györgyné receptje)

Hozzávalók (1 kilogrammra vetítve):

1 kg liszt, 8 dkg tyúkszír,
28 dkg cukor vegyes, 2 dkg élesztő
1/2 liter tej, 3 csomag vaníliás cukor

Elkészítés:

A lisztet átszitáljuk, hozzáadjuk a cukros tejben felfuttatott élesztőt. Hozzáadjuk a 8 dkg zsírt és a maradék tejet. „Addig dagasztjuk, míg a mennyezet (homlok) nem csöpög.” Tiszta konyharuhával letakarva, melegben kelesztjük.

Csütörtökön volt a csirkék, a tyúkok, és kakasok pucolása is. Minden meghívott család küldött 1 pár baromfit, amivel hozzájárult a lakodalmi vacsorához.

Péntek:

Az esküvő előtti napon, azaz pénteken, a disznóvágás valamint a kolbász- és hurkakészítés következett. A munka végétével rendbe tették mindent a gazdasági udvarban is, kisöpörtek, kitakarítottak. Majd felkérték a gazdasszonyokat, akikre nagy munka várt, mert „sok éhes szájat köllött kielégíteni”.

Délután a háziak és a süteményes asszonyok fogadták a vendégek által hozott süteményeket. Az esküvő napján ők

feleltek azért, hogy minden készített tálon mindenféle finom süteményből legyen az egész tálalás alatt.

Az italokért a borbíró felelt, aki éjjel - nappal a pincében tartózkodott. Nagy volt a felelőssége, hogy mértékkel, de mindenkinek jusson a jó mogyoródi borból.

A sütő asszonyok a szakácsné vezetésével a még híresebb „Mogyoródi túrós rétes” készítéséhez fogtak, hogy szombat hajnalban a kemencében ki lehessen sütni. Utána a forró kemencében elkészítették a fő fogásnak szánt sült csirkét is.

Pénteken délután és szombat reggel a vendégcsaládok egymásnak adták a kilincset, hozták az ajándékokat és a süteményeket. Cserében mindenki kapott kóstolót a mogyoródi kalácsból.

3. Az esküvő napja

Szombat:

A lakodalmat a vőlegényes háznál és a menyasszonyos háznál általában külön tartották.

Az esküvő napja a nászmisével kezdődött (nyolc órakor). Mise után a vőlegény, menyasszony, a násznagyok, násznagynék, vőfélyek, koszorúslányok kíséretében a Községházára, a polgári esküvőre átvonultak. Régen ezen az örömszülők nem vettek részt. Az esketés után a menyasszonyos házhoz kísérték az ifjú párt. Itt a szakácsné finom főztyével - hurka, kolbász, csirkepörkölt, nokedli, sütemény, túrós rétes, kalács, bor, sör, pálinka, - megvendégelték az érkezőket.

A vőlegény és vendégei visszatértek a vőlegényes házhoz, ahol ebéddel várták a vendégeket.

A vőfély magához ragadta a szót:

Dicsérettel tele legyen ez a hajlék,
Csendességgel legyünk, hogy beszédem hallják.
Vőlegény urunkat kísérvük útjára,
Oda, ahol őt már menyasszonya várja.
Menyasszony kikérő ott lesz majd elmondva,
A vendégsereggel megyünk a templomba.
Ott a szép jegyespár leteszi az esküt,
S mi visszakísérvük az új párt a vendégsereggel együtt.
Köszönd meg hát, ifjú, apádnak, anyádnak,
Kik utadra téged könnyekkel bocsátnak,
Köszönd meg a hű és jó gondoskodást,
Kérj a szándékodra szerencsét és áldást!
Mondjatok rá áldást, szülők és testvérek,
Kívánjatok neki szép páros életet,
Hogy beteljesedjen az ő reménye!
Magam is kívánom, a jó Isten segítse.

Mielőtt felkerekedtek a menyasszonyos házhoz, a vőfély így szólt:

Szép összegyűlt vendégsereg! Isten szent nevében
Induljunk el innen víghangú zenével!
Vőlegény urunknak keressük fel párját,
Akit ő eljegyzett, szép menyasszonyát!
Ifjú menyasszonynak kivirul az arca,
Ha vőlegény csokrát tőlünk majd megkapja.

Mire odaérünk, legyünk majd számosan,
A násznagy kérdésére feleljünk okosan!
Nehogy valaki még reánk azt mondja,
Ez a díszes sereg zárt kaput bámulja.
Tisztelt vendégsereg a próbát, ha állja,
Előttünk kapuját a menyasszony kitarja.
Rajta tehát, máris induljunk,
Isten szent nevében sikerrel járassunk!

Húzd rá!

A vőlegény a lakodalmas menettel, cigányzenekarral elindult a menyasszonyos házhoz.

Eközben a menyasszonyos háznál is nagy volt a sürgés – forgás: terítették az asztalokat, finom ebédrel kínálták az érkező vendégeket.

Mialatt az asszonyok az ebédhez készülődtek, a nyoszolyólányok (koszorúslányok) felöltöztették, megfésülték a menyasszonyt.

Régen a menyasszonyi ruha sötét színű brokát volt, amit a múlt század fordulóján felváltott a fehér szín.

Megérkezett a vőlegény a násznéppel a menyasszonyos házhoz, ám zárt kaput találtak.

Ekkor a zenekar nagyon hangosan húzta: „Nyisd ki, babám, az ajtód...” majd ötször-hatszor ismételték.

Miután jól megvárakoztatták az érkezőket, a menyasszony vőfélye kinyitotta nagy nehezen a kaput. Ekkor a vőlegény vőfélye így szólt:

Engedelmet kérünk, hogy ide bejöttünk,
Rögvest el is mondjuk, amiért betértünk.
Jobbra-balra jártunk, ki erre, ki arra,
Míg fel nem figyeltünk e vidám zsvajjra.
Az egész társaság minden tagja mondta,
Biztos, hogy itt lelünk egy szép menyasszonyra.

Mert mi násznagyuram követei vagyunk.
Az ő parancsára az lévén a tisztünk,
Vőlegény urunknak menyasszonyt keressünk.
Míg ezt elvégezzük, illő tisztelettel kívánjuk,
maradjon békével!

A kapun belül a menyasszony és szülei, a koszorúslányok és a rokonság nagy szeretettel, ám viccelődve bekísérték a násznépet a terített asztalhoz. A vendégeket csirkeragu levesSEL, csirkepörkölttel, túrós rétesSEL és süteményekkel kínálták. Miután megebédeltek, a vőlegény vőfélye ekképpen szólt:

Íme, itt az ékes menyasszony, fogom a karját,
A menyasszony vőfélyétől várom a szép búcsúztatást.

Mielőtt a nagy útra, az esküvőre elindultak, mindenkitől elbúcsúztatták a menyasszonyt: édesapjától, édesanyjától, testvéreitől, lánypajtásaitól, szomszédjaitól, rokonaitól.

Ekkor a menyasszony vőfélye vette át a szót:

Tisztelt vendégsereg, eljött a nagy óra,
Midőn ajkam nyitom leánybúcsúszóra.
Legszebb ifjúságom tetőfokán állok,
Íme, most elétek búcsúzni kiállok.
Mielőtt követném életemnek párját,
Rátok szórom lelkeM illatos virágát.

(Búcsúzó az apától)

Először is, apám, tetőled búcsúzó,
Patakozó könnyemet tartani nem tudom.
Hiszen lányod voltam, a te kicsi lányod,
Kacagó, mosolygó életszivárványod.
Gondterhes orcádat sokszor simogattam,
Hányszor elaludtam ringató karodban,
Nyakad átkaroltam, két szemedbe néztem,
Jóságos orcádat sokszor megigéztem.
Boldog idők voltak, drága gyermekévek,
Most előttem lebegnek a sok szép emlékek.
Látod, most búcsúzó, elhagyom e házat,
Minden szavam köszönet, alázat.
Bocsásd meg, ha valami bánatot okoztam,
Hiszen én csak egy gyenge leány voltam.
Isten veled, apám, minden jót kívánok,
Életed útjain nyíljanak virágok!

A zenekar rázendített, s eljátszotta „Az én jó apámnál nincs jobb a világon...” kezdetű dalt.

(Búcsúzó az anyától)

Drága édesanyám, meghasad a szívem,
Midőn kebleden újra megpihen.
Te ringattad bölcsőm, életem te adtad,

Szemeidből rám csak jóságok áradtak.
Hosszú éjszakákon nyugalmat nem lertél,
Engem szeretettel azért mégis felneveltél.
Fizesse meg Isten minden lépésedet,
Szeresd majd tovább is édes gyermekedet!
Isten úgy akarja, hogy elváljak tőled,
Férjemhez szólít a sors mellőled.
Ölelő karodat soha sem felejttem,
Valahányszor drága nevedet kiejtem,
Mindig szertetettel gondolok e házra,
Hol örködtél rám remegve, vigyázva.
Bocsásd meg, ha valamit vétettem,
Drága édesanyám, áldjon meg az Isten!

A zenekar ezután a „Köszönöm anyám, hogy felneveltél...”
vagy „Édesanyám, te jó asszony...” kezdetű dalra zendített.

(Búcsúzó a testvérektől)

Kedves testvéreim, itt a búcsú napja,
Szerető szívemet fájdalom szaggatja.
Búcsúzom tőletek, /tőled/ jóságotok köszönöm,
Midőn közületek férjemhez költözök.
Elmegyek e házból, ahol együtt éltünk,
Ahol annyi édes örömben volt részünk.
Édes szüleinket nagyon szeressétek,
A gondot e házba be ne eresszétek!

Ne feledjétek, hogy gondunkat viselték,
Kik éjjel-nappal kedvünket keresték.
Tőletek e kérés az én búcsúzásom,
Ég áldjon titeket, szívemből kívánom!

(Búcsúzó a lánypajtásoktól)

Kedves lánypajtásaim, szűz tiszta virágok!
Tirátok is szórok pár lélekvirágot.
Köszönöm, hogy mindig szerettetek engem,
Igaz barátságotok sohasem feledem.
Áldjon meg az Isten, ki gondol ránk sokat,
Hogy ti is találjátok meg a párotokat.
A boldogság mezején csak rózsát szedjetek,
Szép páros asszonyi életet éljetek!

(Búcsúzó nagyszülőktől)

Kedves nagyszüleim, köszönöm, hogy mindig jók voltatok,
Szívetek jóságát feledni nem fogom.
Szeretetem irántatok továbbra is megmarad,
Így fogom pótolni jóságotokat.
Szeressetek továbbra is engem,
És a jó Isten is megáld érte majd a mennyben.

(Búcsúzó rokonoktól és szomszédoktól)

Kedves rokonaim, keresztlányaim, keresztszüleim,
Búcsúzom tőletek, és kedves szomszédjaim.
Rátok is az Isten bő áldását kérem,
Hogy tetteitekben mindig megsegéljen.
Elmegyek innen, Isten így rendelte,
Jóságotok megmarad a szívemben örökre.

A menyasszony koszorúslányai ekkor elmondták a legszebb rozsmaring verset.

(Rozsmaring vers)

Kedves násznagyurak, engedelmet kérek,
Míg e tisztos házban csendesesen beszélek.
A nagy fáradságtól ki vagyok merülve,
Mert a Mátra hegyéről jöttem én ide.
Messze úton jártam, messze útról jöttem,
De amint láthatják, nem hiába' jártam.
Vőlegény, menyasszony velem összevesztek,
Úgy, hogy még a faluból is kikergettek.
De később megbánták tettüket,
Megengedték, hogy menyegzőjükön én is részt vegyek.
Megvallom, nem soká kérleltek hiába,
Koszorúslány lettem, büszke vagyok rája.

S hogy jóságukat viszonzhassam én,
 Menyegzőjük napját miként díszíteném,
 Messze tájra mentem, rozmaringerdőbe,
 S a legszebb szálakat elhoztam belőle.
 Ámde a rozmaring magában csak zöld ág,
 Miként ékesítsem, azon gondolkodám.
 Elindultam tehát az aranybányába;
 De gondolhatják, az arany milyen drága.
 Azért vettem is belőle, nem alkudtam rája,
 Lesz is rá gondom, mi legyen az ára.
 Kedves násznagyuram, nyúljanak zsebükbe,
 Maguké a legszebb száll, nagy pénzt várok érte.
 Rajta hát, legények, az aranyosat vegyétek,
 akinek aranyos nem jut, azé majd én leszek.
 Meleg tartományban lakik a kismadár,
 Van még Mogyoródon sok szép barna kislány;
 Magam is rozmaring erdőben születtem,
 Égő piros rózsa nyílt ki a kebelemben.
 Tessék, násznagy uram, fogadja szívesen!

A vendégek „jó pénzért” megvették az összes „aranyos” almát a beléjük szúrt rozmaringgal. A legnagyobb és legszebb, egyben a legdrágább is, a násznagyuraké lett. A másik korszorúslány nagy hálával megköszönte az adományokat.

A tiszta munkának, hiába, nincs párja,
 A drága aranyak be is jött az ára.
 Igaz, hogy aprópénz, de jó rakás.
 Mit tehetek róla, ha nincs más?
 Násznagyurak is nagy bankót húztak ki zsebeikből,
 Nem tudom, nem kapnak-e ki feleségeiktől.
 A legények is mind az aranyosért nyúltak,
 Nehogy egynek is a nyakában maradjak.
 De azért nem kell félni, hisz csak tréfából mondtam,
 Majd lesz rám gondja kint a gazdasszonynak.
 Megyek is azonnal, megkérem őt szépen,
 Hogy a vőlegényszerzéssel ne sokáig késsen!

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

A vőlegény gyönyörű mirtuszból készült vagy élővirág csokrot adott ajándékba a menyasszonynak. A menyasszony viszontzáróként a vőlegénye öltönyét felékesítette bokrétával és szalaggal. (A régi időkben földig ért a hozzá való szalag, majd egyre rövidült.) A koszorúslányok követték a példáját, és a saját vőfélyük ruháját díszítették fel bokrétával és szalaggal.

A vőfélyek a koszorúslányokat lepték meg mirtusz- vagy élőcsokorral.

Ha mindent elintéztek, rázendített a zenekar. A vőfélyek a szalagos kulacsukat borral megtöltötték, és úgy vitték magukkal, hogy a templomig a bábéskodókat megkínálják. Közben harsogta a zenekar: „Lakodalom van a mi utcánkban...”.

A vőfély vezetésével összeállt a násznép szigorú rend szerint: elől a kis koszorúspárok mentek, majd a vőlegény a fő koszorúslánnyal. Ezután a nagyobb koszorúspárok következtek, majd a menyasszony a fő vőfélyével. A násznagyok jöttek a sorban, végül a násznép közepén a két zenekarral.

A násznép bevonult a templomba. Mindenkinek megvolt a helye: jobbra a fiúk, balra a lányok álltak. Az eskető pap már várta az ünneplőket.

Az eskü szövegét a bérmaszülőtől kapott feszületre tették.

Közvetlenül az esküvői szertartás után következett a menyasszony „avatása”, áldása. A menyasszonyt a pap bekísérte a sekrestyébe, ahol a lányt keresztanyja várta. A menyasszony lehajtott fátyollal, égő gyertyával a kezében kijött a sekrestyéből a keresztanya és a pap kíséretével. Az oltár elé vonultak és letérdeltek. A keresztanya a menyasszony jobb vállára tette a kezét, így kapták meg a pap áldását. Az áldás után a menyasszony és a vőlegény vezetésével a násznép nagy része megkerülte az oltárt, és perselyadományt adott. Az esketés végén az eskető pap karon fogva kikísérte az ifjú párt, akik tisztelettel meghívták őt a lakodalmass vacsorára.

MOGYORÓDI LAKODALMAS

Újra összeállt a lakodalmás menet, elől immár az ifjú párral.

A zenekar hangos kíséretével elindultak a vőlegényes házhoz. A menetet sok hívatlan vendég is elkísérte. Hangos éneklés, lakodalmi tréfák sora jelezte, hogy merre tartanak. Az örömszülők már várták az új párt. Mikor odaértek a fiús házhoz, ezt muzsikálták:

„Édesanyám gyűjön csak ki,
az ajtóját nyissa csak ki,
Meghoztuk a legszebb menyét,
a Sárika kökény szemét”

A vőfély szintén bebocsátást kért, és kérte az örömszülőket, hogy fogadják a menyüket nagy szeretettel. A vőlegény vőfélye ekképpen kezdte mondandóját:

Szerencsés jó estét a násznagy urunknak,
Végére jutottunk a hosszú utunknak.
Alázattal kérem a jelen voltakat,
Hogy hallgassák meg jelen szavamat.
A mi kis seregünk, mely odakint vagon,
A hosszú út alatt elfáradt nagyon,
Kérem, hogy fogadják őket hajlékukba,
Részeltessék őket szép multságukba!
Nagy fáradozásunk nem esett hiába,
Mert ékes menyasszonyt hoztunk a hajlékba.
Íme, itt az ékes menyasszony, megérkezett,
Kérem, örömapa (örömánya), fogjon vele kezét!

Húzd rá!

A vendégeket itt is megvendégelték, és nagy tánc vette kezdetét.

A hivatlan vendégeket, bémészködókat pedig a mogyoródi kalács és sütemények minden fajtájával kínálták. Mindenki igyekezett gazdagon kínálni.

Fél óra-óra táncolás után a menyasszony násznagya és a násznagnék összegyűjtötték a menyasszony hozzátartozóit. Elbúcsúztak a menyasszonytól és a koszorúslányoktól, akik a vőlegényes háznál maradnak. A menyasszony rokonai visszamentek a menyasszonyos házhoz. Ott egészen éjfélig menyasszony nélkül zajlott a vacsora.

Mind a két helyen a vendégek vacsorához gyülekeztek. A fiús háznál a fő helyen az ifjú pár és a koszorúslányok ültek. A vőfély a következő szavakkal ültette be a menyasszonyt a vacsorához:

Midőn a világot Isten teremtette,
 Fákkal és füvekkel felékesítette.
 Paradicsom kertjét el is készítette,
 Ádám ősapánkat abba elhelyezte.
 És hogy élvezzen több boldogságot,
 Ezért teremtette a szent házasságot,
 És örökké tartó örök boldogságot,
 Mely hű szíveknek ad örökös órákat,
 Akik hű segítői lesznek egymásnak.
 Íme, vőlegényünk, ki velem érkezett,
 Itt van jegyesével vigadva megjelent,
 Hogy a multságban idebent részt vegyen.
 Itt bent kérek egy padot vagy széket,
 Hogy kedves párjával ő is leülhessen.

Amikor a pár leült, a vőfély ismét szót kért:

Kedves ifjú pár!
 Nemrég megszólalt az orgona zenéje,
 Elhangzott mindkettőtök ajkán az igen.
 Sorsotok ezzel Isten és emberek előtt egygyé forrt össze,
 Nyújtsátok most egymásnak szíveteket-kezeteket,
 És vissza soha többé ne kérjétek!
 Szeressétek egymást egy életen át,
 Akkor is, ha megöregedtek,
 És akkor is, ha már nem éltek!
 Mert amíg fiatalok vagytok, minden szépnek látszik,
 Hulló könnyetek is szivárvánnyá válik.

De ahogy az évek tovaszállnak,
Úgy gyülekeznek felétek az árnyak.
Rövid az élet, s mégis milyen sok könnye,
Ha ti boldogok vagytok, másokét is töröljétek le!
Mert ahogy Ti szerettek, úgy szeretnek mások,
Úgy lesz ellenségeitek, jó barátok,
S ha minden álom valósággá válik, akkor se feledjétek:
Ti legyetek az Istenhez hűek, az emberekhez jók mindhalálig!"

Ezután a vőfélyek vezetésével és sok-sok segítséggel behozták az étkeket. Minden fogást hozzáillő verssel köszöntöttek. Mogyoródi szokás szerint a leghíresebb menü a következő, melyhez vers is dukált:

1. Orjaleves csigatésztával (erős Pistával)

Amint az első tál ételt behoztam,
Hogy el ne ejtsem, mindig imádkoztam.
A gazdasszonnyal jól megfűszerszámoztattam,
Sáfrány- és gyömbérrel jól meg is szórattam.
Örülök, ha a tálát viszem ki üresen,
Így a vendég gyomra nem marad üresen.

Húzd rá!

2. Leveshús tormával

Gyenge borjúhús, mit hoztam tormával,
Csak harminc esztendeig járt az anyjával.
Gyengesége miatt a szénát nem ette,
Szegény gyenge állat csak a korpát nyelte.
Ezért a tormáért sokat fáradoztam,
Nagy Magyarországot nagyrészt bejártam.
Ezt a keveset is a Torma végben ástam.
Szerencsésnek tartom, hogy rája találtam.
Tessék hát a torma, gyenge borjúhússal,
Erre kínálhatják a társukat borral.

Húzd rá!

3. Ludaskása csirkemájjal

Nincs jó lakodalom jó rizskása nélkül,
 Erre a szakácsné igen-igen készül.
 Mert ha megégeti ügyes kis kacsóját,
 Tudja, hogy megkapja szenvedése díját.
 Itt van hát a kása megöntözve zsírral.
 Akinek foga nincs, az se rágja kínnal.
 Aki ebből eszik, fizet erszényével, mert ha nem,
 Hátba vágom a kanál nyelvél.

Húzd rá!

Szokás volt a *kásapénz* szedése. A fővőfély fakanállal a kezében gyűjtött a szakácsnénak, akit „megcsapott a gőz, vagy főzés közben megégette” magát. Eközben a szakácsnét jól meg is táncoltatta.

Szomorúság történt ebben a házban
 Szegény szakácsnékkal ott künn a konyhában.
 Amint ő a kását kevergette,
 Egy csomó kifröccsent, és a kezét igen megégette.
 Fáj neki, szegénynek, biz azt elhiszhetik,
 Jól teszik az urak, ha őt segítéyzik.
 Forintot adjatok: tízest vagy ötvenest,
 Az gyógyítja meg a csúnya sebet.
 No, de majd meggyógyul biz az nemsokára,
 Isten kegyelméből, szent Bíbic napjára.
 Most élne világát szegény utoljára.

Húzd rá!

4. Pörkölt vagy tejfölös csirke

Csirkepaprikás:

Itt a jó paprikás csirkéből, tejfellel,
 Szedjen ebből ki- ki, amennyi csak kell!
 Combját, mellehúsát hagyják a vőlegénynek!
 Kakas az udvaron szaladgált, a kerge,
 Gyönyörű háremét hiába kereste.
 Gazdasszony megszánta, ne maradjon árva,
 Sarkantyús kakasnak kést tett a nyakára.
 Így a szegény pára tyúkjait követte.
 Tizenkét csirkét a násznépnek kiosztjuk,
 De a kakas húsát a menyasszonynak hoztuk.
 Így a menyasszonyunk biztos lesz felőle,
 Övé lesz, nem másé a kakas bögyörője.
 Szedjék is, egyék is, szárnya végét, lábát,
 Ne tátsa itt senki sokáig a száját!
 Násznagy uramnak ajánlom a püspökfalatját.
 Hogyha megszomjaznak, borocskát iganak,
 E szép menyegzőben szépen mulassanak,
 De a vőfélynek borocskát adjanak!

Húzd rá!

Pörkölthöz:

Ismét megérkeztem, talán nem sokára,
 Merem állítani, nem jártam hiába.

Olyan étket hoztam valójában,
 Mely első az étkek sorában.
 Jó étket hoztam, a gazdasszony azt vallja,
 Aki ebből eszik, a tíz ujját megnyalja.
 Ezen eledelért nagy próbát tettem,
 Egy szilaj bikával / vagy disznóval két nap verekedtem,
 De oda se neki, látszik, hogy én győztem,
 Hiába rúgkapált, mégis felnégyeltem.
 Az a híres Toldi hozzám csak kis Miska,
 Mert ő a bikáját éppen hogy lefogta.
 Szegény gazdasszonyunk alig-alig győzte,
 Aprón vágott húsát estére megfőzze.
 Mivel nincs több ilyen ízes éték,
 Erre a vendégnek vizet inni vétek.

Húzd rá!

5. Csirkesülthöz

Pecsenyét is hoztam, de nem csak egy félét,
 Behoztam a kakast és vele a jércét.
 Hogy jutottam hozzá? Mindjárt elmesélem,
 Csak hallgassanak ide figyelemmel, kérem.
 Amint a kakas futott a jérce nyomában,
 Én meg kaptam magam és futottam utána.
 El is csíptem őket nagy hamarjában,
 Leöltem és szépen leforráztam.
 Lábacskáikat szépen összekötöttem,

Egy tepsibe mind a kettőt begyömöszöltem.
Szép pirosra sült ott a bőrük,
Lett is királynak való pecsenye belőlük.
Nyúljanak hát hozzá, ízes a falatja,
Tessék, násznagyuram, bátran kóstolhatja!
Húzd rá!

6 .Sütemény, torták

Az ételek felhordását a sütemény zárta be.
Itt van a tésztából a finom sütemény,
Nincs ebben sem mustár sem kömény.
Porhanyós, jó ízű, nem is igen kemény,
Aki ilyennel él, nem bántja azt köszvény.
Kívülről, belülről meg van cukrozva,
Mint a borbélylegény, ki van púderozva.
Bátran lehet enni, a gyomornak nem nehéz,
Fogjon meg minden darabot,
kilencszázkilencvenkilenc kéz!

Húzd rá!

Kedves vendégeim, most rám figyeljenek,
Pendelyes fehérnép süteményt készített,
Amit idehoztunk be elétek.
Belesütöttek diót meg mandulát,
Kívül is belül is cukorral megszórták,
Hogy megédesítse vendégeink száját.
Sós sütemény lesz bornak a korcsolya,
Mitől a férfinép a torkát locsolja.
Torta oldalára csokoládét kentek,
Tetejére pedig marcipánt is tettek.

Húzd rá!

A hangulat emelésére vacsora alatt még külön verseket is mondott a vőfély az étkeket bevezető verseken kívül, ezekből kettőt ismertetünk.

Borköszöntők:

Ahol vígan vannak lányok, legények,
 Ha szerit tehetem, én oda betérek.
 Mert ott igen jó bor vagyon,
 Szörnyű nagy benne a tapasztalatom.
 Nagypám kántor, apám kefekötő,
 Csap alól a jó bort itta mind a kettő.
 Ha az én gégémen egy csepp víz lefolyna,
 Sírjában, biz Isten mindjárt megfordulna.
 De én az Istentől csak azt kívánom,
 Fúljak egy hordóba, az legyen halálom.
 Húsz akós hordó borral legyen tele,
 Ha vesztemet érzem, abba ülök bele.
 Kítatom a számat, dűl a jó bor belé,
 Ha meghalok, lelkem repül az ég felé.
 Az angyalok visznek fel a mennybe, mint dukál,
 Szent Péter nekem a kapuban szalutál.
 Uram, ezt a jó borivót vedd be kegyelmedbe,
 Mert életében a vizet a csizmáján sem tűrte.
 Ne csüggedjünk, csengjen a pohár,
 Éljen az új házaspár!

Húzd rá!"

Hutter Lajos borköszöntője:

Midőn Noé apánk Isten parancsára
A vízözön elől futott a bárkába,
Minden növényből és állatból egy párt vitt,
Hogy a nagy vész után ne nélkülözzön semmit.
De a legbölcsebben azt cselekedte,
Hogy a szőlőtőkét ki nem felejtette.
Igyunk hát Noé apánk emlékére máma,
Melyre azt mondhatjuk: az Isten áldása (ivás)!
Neki köszönhetjük, hogy a bort ismerjük,
Melyből erőnket, kedvünket merítjük.
Még csak gyerek voltam, mikor azt hallottam,
Hogy aki sok bort iszik, az néha fel is fordul.
De van ám, aki nem vet bukfencet,
Bátran kiürített kancsót vagy kilencet.
Tudják, egyszer én is szert tettem a kulcsra!
Megpróbáltam, hogy érzi magát az ember, ha be van rúgva.
A pincébe mentem, senki nem volt ottan,
Feltett szándékomnak nyomban nekifogtam.
Képzeld el, mit csináltam: töltöttem és ittam (töltés ,ivás)
Ötödik, hatodik körülbelül már elég.
Az alapigémet a szék igen megkedvelé,
Emeltem én magam felé,
De visszarántott a szék, és leültetett mellé.
Akkor láttam, hogy felfordult velem a világ,
Jó lenne a pincét gyorsan itt hagyni tán.

Ó, szent egek! Ó, te mindenható!
 Körülöttem, de sok lett az ajtó!
 Ki most melyiken menjek?
 Egynek, ahogy mégis neki tartva
 Képzeljék, hogy belevágtam a fejem a falba.
 Ne vacakoljanak, mert kidobálom valamennyit,
 Kerestem újra az ajtót,
 Sok közül meglett az egyik.
 Egy jó darabig őriztem a küszöbét még, nehogy
 Fordítom a kulcsot, bosszant, hogy nyikorog,
 Messze, távol adja, hogy éppen most indulok.
 Ahogy mentem hazafelé, szívélyes jó estét köszöntem
 Almafának, körtefának, azokat láttam szépnek.
 A nap is akkor volt lenyugvó felében.
 Rám nézett, vörös lett, s elpirult a képe,
 De másnap hallottam aztán, elveszett a sapkám.
 Az alapigémet jó anyám elporolta duplán,
 De ha tudnám, hogy az új pár egészségére innám,
 Mint mikor az ürgét a lyukból
 Kiöntik, magam úgy leinnám.
 Ne csüggedjünk, csengjen a pohár,
 Éljen az új házaspár!

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Szokás volt még a nótázás is. A primás körbe járt az asztaloknál, és elhúzta a vendégek nótáját.

A vőfély versben jelentette be a vacsora végét.

Végére jártam már terhes utamnak,
Szögét, lyukát is bejártam Egyiptomnak.
Folyt ott a királynak mind méze, mind teje,
Mint a Vág-Dunának legsebesebb vize.
Minthogy beelátnak a tál fenekébe,
Váljon mindenkinek jó egészségére!

Vacsora után óriási táncok, beszélgetések, közös éneklések folytak a vendégek között.

A második tálalásra a kiszolgáló „önkéntesek” foglaltak helyet. Újabb „önkéntesek” segítségével tökéletes kiszolgálásban volt részük, ugyanabban a kiszolgálásban, amelyet ők nyújtottak a vendégseregnek.

A több órás mulatozást általában a vőfély irányította. Közben a szakácsnők készültek a menyasszonytánc utáni tálalásra.

Éjfél után a vőfély bejelentette a legszebb vers kíséretében a menyasszonytáncot.

Íme, itt áll előttünk egy ékes menyasszony,
Hogy menyasszony fővel még egyet táncolhasson,
Majd az ajándékból új cipőt varrasson. *(zene-tánc)*

Táncoljon hát vele mindenki egy nótát,
De le ne tapossák cipője orrát,
Gondoljanak arra, hogy drágán csinálták,
Ezért hát tömjék meg forinttal a markát!

Az asztal közepén van egy üres tányér,
én kezdem a táncot, a többi még ráér.
Addig szaladjanak haza forintért, bankóért!
Te meg, cigány, húzd rá az új házaspárért!

A zenekar nagy kurjongatások közepette énekelte, hogy „eladó a menyasszony”. Mindenki táncolhatott a menyasszonnyal, ha előbb pénzt dobott a tálba. Ilyenkor sűrűn hallatszott a

kurjantás: „Enyém a menyasszony!”

A menyasszonyt utoljára a vőlegény váltotta ki, amikor az „új embernek” - a vőlegényt már így hívták- elfogyott a türelme, és megtelt a tál a kis és nagy bankókkal. Valami szép zálog ellenében (ami nem pénz volt, hanem rendszerint a tálba tett alma vagy „baba”, aminek szintén megvolt a jelképes értelme) ölében vitte ki a menyasszonyt a „hozományával” együtt. Az is előfordulhatott, hogy a menyasszony tánc közben nagyon elfáradt, ilyenkor a vőlegény rátette a

kalapját a pénzgyűjtő tálra, ami a menyasszonytánc végét jelentette.

Amikor a lakodalom mindkét félnél külön volt, akkor a menyasszony és vőlegény a vőlegényes háznál vacsorázott. A menyasszonytánc után a vőfélyek a koszorúslányok kíséretében átmentek a falun gyalog, énekelve a menyasszonyos házhoz, és ott is megismételték a menyasszonytáncot az ottani zenekar kíséretében pontosan ugyanúgy, mint az előbb, majd visszamentek a vőlegényes házhoz.

A vőlegényes háznál már föltálalták a töltött káposztát, fasírozottat, sült vagy rántott húst, amit a vőfély ekképpen kínált:

Most, uraim, én káposztát hoztam,
Amelyért a konyhán oly sokat váraoztam.
A szakácsnéval ugyan összebarátkoztam,
Egy kis húsért csak úgy hadakoztam.
Ez ám, uraim, az étkek vezére,
Nemes magyar hazánk dicső híressége.

A zene állandóan szólt és közben ropták a táncot.

A menyasszony a visszaérkezés után menyecskének öltözött: népviseletbe vagy magyar ruhába, esetleg erre az alkalomra készített egyéb csinos ruhába. Az idősebb asszonyok a

fátylát levették, a haját kontyba kötötték, „féketőt” raktak rá, majd biztos kézzel kikötötték a fejét. A felkontyolás annak a jele volt, hogy a leányból asszony lett, amit a viseletnek is tükröznie kellett.

A menyecske a tortával, a vőlegény a pálinkával a zenekar kíséretében bevonult a terembe. Az új asszony dolga volt, hogy a tortából a vendégeknek szeljen, közben a vőlegény a jóféle pálinkával mindenkit megkínált. Ezután következett a menyecske tánc, amit a vőfély ekképpen jelentett be:

Elcsitult a zene most rövid időre,
Tekintsen mindenki e szép ifjú nőre!
Menyasszonytáncánál még fátyolban láttuk,
Most, mint szép menyecske áll itt, ahogy visszavártuk.
Így van ez rendjén, ez Isten parancsa,
Aki az áldást az új párra adja.
Szép ruhája van a menyecskének,
Őt köszönti most az utolsó ének.
Nekem nincs már dolgom, ami volt, mind elláttam,
De most utoljára odaálllok bátran,
Fejem felemelem az ég irányába.
Ott a trónoló jó Isten a lelket látja,
És meg is hallgatja, mit nekik kívánok:
Legyen ez az új pár az Istentől áldott!

Ekkor az ifjú feleség eltáncolta első menyecske táncát a férjével „Jaj de csinos menyecske lett ebből a lányból,
Kerek kontyot csavartak a hajából,
Kerek kontyot kerekre.
Így lett ebből, sej, de menyecske...” kezdetű nótára.

A nóta végén minden vendég lekérte az új asszonyt és az új embert külön – külön, hogy első legyenek az üdvözlésben. A finom italok, a sok-sok sütemény, torták, túrós rétes fogyasztása közben a vendégsereg virradatig mulatozott.

A süteményes asszonyok fölszeletelték a kalácsot és csomagokat készítettek. A vendégek távozásakor mindenki kapott egy kis (vagy nagy) csomagocskát hálából a részvételükért és segítségükért. A csomagban kalács, sült csirke, sütemény / kalács és sütemény volt.

Vasárnap:

Az ifjú pár misére ment, az ifjú asszony kikötött fejjel. A menyecske az első gyermek születéséig járt kikötött fővel.

A segítők visszamentek rendet rakni, és ott maradtak ebédre, sokszor még vacsorára is. A hangos éneklés, mulatozás még ekkor is folytatódott.

Hétfőn vitték a fiús házhoz a menyasszony humiát (holmiját)
- egykor tulipános ládát, később az úgy nevezett sublótót.
Elkezdődhetett az ifjú pár közös élete.

Kedves Olvasó!

Örömünkre szolgált, hogy Mogyoród szerteágazó hagyományaiból összegyűjthettük a lakodalmi szokásokat, emlékeket és áthagyományozhatjuk az utókorra. Az idősebbeknek nosztalgia, a fiatalabbak pedig megismerkedhetnek a régi lakodalmi hagyományokkal.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik szóban, írásos vagy képes adatokkal segítették munkánkat:

Gyulai Ferencné

Hatos Vincéné

Hutter Albert

özvegy Juhász Lászlóné

Kamarás Gáborné Kurfis Margitka

Kurfis Lászlóné

Sleisz Magdolna

Morvai Károlyné

Az Értéktár Bizottság Tagjai:

Herman Katalin

Juhász Béláné

Kovács Istvánné

Kürtösi Vilmosné

Nagy Réka

Zachár Zsolt

MOGYORÓDI ÉRTÉKTÁR BIZOTTSÁG

Kiadó: Mogyoródi Értéktár Bizottság

A kiadványt lektorálta: Kériné Kurucz Rózsa

Támogatóink: Mogyoród Nagyközség Önkormányzata

Nyomda: PRESS-UNION Kft.

Megjelent: 200 példányban

Kiadás éve: 2018.